

N:o 26.

Af herr **O. H. Ström**, *angående upphörande af den personliga sjukvårdsafgiften.*

Vid 1888 års riksdag väckte jag en så lydande motion:

»Det kan väl ej bestridas, att personella utskylder drabba den skattdragande icke i mån af hans skatteförmåga, utan att de tvärt om stå i omvänt förhållande, enär de ställa samma kraf på den mindre bemedlade som på den förmögnare medborgaren. Bland sådana utskylder är personliga sjukvårdsafgiften, hvilken bör afskaffas såsom utgående efter en orättvis grund och i all synnerhet om genom lifsmedelstullars införande af de obemedlade komma att indirekt utkrävas bidrag till förbättrande af den jordbruks- och industriidkande befolkningens ställning.

Jag får därför vördsamt hemställa,
att Riksdagen måtte besluta, att personliga sjukvårdsafgiften från
och med år 1889 skall upphöra.

Stockholm den 28 januari 1888.

O. H. Ström.

Med anledning häraf afgaf bevillningsutskottet följande utlåtande:

»Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 126, anför herr O. H. Ström, att det icke torde kunna bestridas, att personella utskylder drabba den skattdragande icke i mån af hans skatteförmåga, utan att de tvärtom stå i omvänt förhållande, enär de ställa samma kraf på

den mindre bemedlade som på den förmögnare medborgaren. Bland sådana utskylder vore personliga sjukvårdsafgiften, hvilken borde afskaffas såsom utgående efter en orättvis grund och i all synnerhet om genom lifsmedelstullars införande af de obemedlade komma att indirekt utkrävas bidrag till förbättrande af den jordbruks- och industriidkande befolkningens ställning.

På grund häraf hemställer motionären, att Riksdagen måtte besluta, att personliga sjukvårdsafgiften från och med år 1889 skall upphöra.

Genom kongl. kungörelse den 26 augusti 1873 stadgades, såsom bekant, att den så kallade kurhusafgiften skulle upphöra, samt att i dess ställe tills vidare skulle för den allmänna sjukvården inom hvarje län eller sjukvårdsdistrikt utgå af en hvar, som erlade mantalspenningar, en personlig sjukvårdsavgift med ett belopp af högst 50 öre för hvarje skattskyldig af mankön samt med hälften för qvinna, med undantag för Stockholm, hvarest nämnda afgift skulle utgå med högst 1 krona för man och 50 öre för qvinna; och skulle denna afgift företrädesvis användas till beredande af kostnadsfri vård åt veneriske sjuke och till vidtagande i öfrigt af tjenliga åtgärder för den veneriska sjukdomens hämmande. Det med afseende å Stockholm meddelade särskilda stadgande upphäffdes år 1883 jemlikt skatteregleringskomiténs förslag i dess den 13 september 1882 afgifna utlåtande angående skatteförhållandena i riket.

I nämnda utlåtande yttrade skatteregleringskomitén, som i öfrigt förordade minskning i de personella skatternas antal, i fråga om sjukvårdsafgiften, bland annat, följande:

»Afser man då först landstingen och de städer, som ej i landsting deltaga, har komitén ej ansett det vara med någon verklig olägenhet förenadt eller i någon mån obilligt att bibehålla den personliga skatt, som för närvarande af dem fastställles att utgå för ett ändamål, hvars tillgodoseende måste ligga alla samhällsmedlemmar, ej minst de obemedlade, lika om hjertat, nemligen den allmänna sjukvården, hvars behöriga upprätthållande måhända skulle försvåras eller påkalla en betänklig förhöjning i legosängsavgifterna, om det bidrag, som lemnas genom den nu utgående personliga sjukvårdsafgiften, blefve vederbörande myndigheter undandraget.»

Då enligt utskottets åsigt icke sedan 1883 inträdt sådana förhållanden, som kunna förringa giltigheten af de andragna skälen för bibehållande af den personliga sjukvårdsafgiften, får utskottet hemställa,

att herr Ströms förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.»

Då saken förekom till behandling i Andra Kammaren yttrade jag:

»Då bevillningsutskottet icke funnit skäligt tillstyrka motionen, ber jag att få yttra några ord i frågan.

Utskottet har, på den grund att skatteregleringskomitén ansåg, att den personliga sjukvårdsafgiften borde bibehållas samt då enligt utskottets åsigt sedan 1883 icke inträdt sådana förändrade förhållanden, som kunna förringa giltigheten af de af skatteregleringskomitén anförda skälen för afgiftens bibehållande, hemställt, att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Då min motion om den personliga folkskoleafgiftens afskaffande behandlades af lagutskottet, fäste detta utskott icke något afseende vid hvad skatteregleringskomitén anförde såsom skäl för sin tillstyrkan, att denna afgift skulle afskaffas, utan afstyrkte motionen på den grund, att chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet, då han för Kongl. Maj:t föredrog skatteregleringskomiténs betänkande, uttalade den mening, att personliga folkskoleafgiften borde bibehållas. Bevillningsutskottet har nu emellertid icke fäst något afseende vid, att chefen för ecklesiastikdepartementet i afseende på den personliga sjukvårdsafgiften yttrade, att af alla till kommunen lagligen utgående personliga skatter sjukvårdsafgiften lättast kunde undvaras, i det att derigenom inflytande medel utan större svårighet kunde ersättas af vanlig landstingsskatt.

Rörande personliga sjukvårdsafgiften yttrade en af reservanterna i skatteregleringskomitén: »Om det något så när låter sig göra att försvara en lindrig personel afgift till staten, så är det åter alldeles ogörligt att för personella kommunalafgifter andraga *någon* rättsgrund. Komitén har också ej bjudit till att anföras någon sådan för den personliga sjukvårdsafgiften. Ty att sjukvården måste ligga alla samhällsklasser lika om hjertat, är något som fullt lika väl kan sägas om många andra yttringar af samhällets verksamhet, exempelvis fattigvård, polis, rättsskipning. Jag reserverar mig sålunda mot komiténs beslut att förordna sjukvårdsafgiftens bibehållande.»

Konungens befallningshafvande i Vermlands län yttrade i sitt utlåtande öfver skatteregleringskomiténs betänkande: »I likhet med hvad herr A. Hedin i sin reservation anför, synes det Konungens befallningshafvande vara rätt svårt att för personliga kommunalutskylder andraga någon rättsgrund, och då, enligt hvad erfarenheten nogsamman visat, en stor del af de personliga afgifter, som till uppbörd upptagas, sedermera måste för bristande tillgång afkortas, så att det belopp, som vanligen ingår, ofta nog inskränker sig till en obetydlighet i förhållande till kommunens hela uppbördssumma, och indrivandet af de å denna

skattetitel alltid förekommande stora rester ofta förorsakar större kostnader och besvär än som kunna godtgöras med de medel, som inflyta, vill Konungens befallningshafvande i underdånighet hemställa, att äfven den personliga sjukvårdsafgiften borttages.»

Såsom bevis på, att stora belopp af de personliga skatterna måste för bristande tillgång att gälda desamma afkortas, har jag i min hand ett officiellt intyg, som visar, att under år 1886 måste i Stockholms stad af 45,147 kronor, hvartill den personliga sjukvårdsafgiften uppgick, icke mindre än 11,735 kronor, eller öfver fjerdedelen, afkortas, hvarjemte ytterligare 3,390 kronor måste balanseras till 1887.

Att bevillningsutskottets nuvarande ordförande äfven sjelf erkänt de personliga skatternas orättvisa, framgår af hvad han här i kammaren yttrade vid ett tillfälle, då fråga var om afskaffande af personliga skatter. Han nämnde nemligen då, att han icke ville underkänna de människovänliga åsigter, som ligga till grund för borttagande af personliga skatter, men att han ansåg, att det *för den gången* var nog gjordt, och att det *då* ej kunde vara skäl att *taga ut steget på en gång*.

En annan af bevillningsutskottets nuvarande ledamöter, herr Nyström från Luleå, yttrade vid ett tillfälle i Första Kammaren, att den, som icke hade råd att betala 1 krona eller annat mindre belopp i bevillning, icke rimligtvis kunde hafva tillfälle att betala personliga skatter, samt att det är ostridigt att tungan af de personliga skatterna jemförelsevis hårdt drabbar den stora mängden af dem, som äro under det politiska och kommunala strecket.

Nu hafva dock såväl herr Boström som herr Nyström afstyrkt personliga sjukvårdsafgiftens afskaffande, men det är, som en talare, landshöfding Asker, yttrade vid ett tillfälle, då fråga förevar i denna kammare om personliga skatters afskaffande. Han sade: »Man hör många gånger välvilliga åsigter uttalas om benägenheten att söka medverka till de arbetande och mindre bemedlade klassernas ekonomiska förmån, och ett dylikt bemödande är ju alltid aktningsvärdt, men det händer någon gång och icke så sällan, då det gäller att gå från ord till sak, så stöter man på ett motstånd och en ovillighet, som ofta äro rätt svåra att förklara.»

Då den personliga sjukvårdsafgiften emellertid är orättvis, enär den ställer samma kraf på den mindre bemedlade som på den förmögna medborgaren, samt bankerna och aktiebolagen äro derifrån befriade, samt då der till kommer, att tvärt emot utskottets åsigt ett mycket viktigt förändradt förhållande inträdt sedan 1883, då beslut fattades om personliga sjukvårdsafgiftens bibehållande, eller att tull

blifvit åsatt de mindre bemedlades oundgängligaste lifsförnödenheter, som kommer att blifva ganska betungande för dessa personer, får jag vördsamt hemställa, att kammaren, med afslag å utskottets betänkande, ville bifalla motionen»;

men kammaren afslog motionen, likasom Första Kammaren förut gjort.

Jag får nu emellertid under återopande af hvad jag i 1888 års motion anförde och hvad jag, då saken förekom i Andra Kammaren, yttrade, vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta, att den personliga sjukvårdsavgiften skall upphöra från och med 1896.

Stockholm den 24 januari 1895.

O. H. Ström.